

- <http://dazru.gov.ua/mizhnarodnyi-dosvid/97801-zarubichnyy-dosvid-rynok-zemel-silskogospodarskogo-pryznachennya-v-ugorschyni-i-perspektyvy-yogo-zastosuvannya-v-ukrayni.html>
10. Черевко Г. Інтенсифікація сільського господарства: приклад Ізраїлю / Г. Черевко // Агроінком. – 2004. – № 5-6. – С. 82-88.
 11. Кірейцева О. В. Іноземний досвід формування земельного ринку / О. В. Кірейцева // Економіка АПК. – 2011. – № 10. – С. 174-178.
 12. Урядовий портал. Українці вивчають досвід запровадження ринку земель у Європі. 13.06.2012. Прес-служба Державного агентства земельних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245299356&cat_id=244277212

Дроздюк Т. Н. Правовое регулирование рынка земель: мировой опыт и его использование для развития рынка земель в Украине.

В статье рассмотрен опыт правового регулирования рынка земель в отдельных зарубежных государствах и обоснована целесообразность его использования при решении земельных вопросов в Украине.

Ключевые слова: правовое регулирование, рынок земель, законодательство, мировой опыт.

Drozdyuk T. M. Legal regulation of the land market: world experience and its use for the development of the land market in Ukraine.

The article describes the experience of legal regulation of the land market in some foreign countries and the expediency of its use in solving land issues in Ukraine.

Keywords: legal regulation, the land market, the legislation, world experience.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАУКИ

УДК 343.541

Косенко С. С.

Національна академія Внутрішній справ України

ВІКТИМОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ВІДНОСНО НЕПОВНОЛІТНІХ ПОТЕРПІЛИХ ВІД СТАТЕВИХ ЗЛОЧИНІВ

Вивчаючи поведінку неповнолітніх потерпілих від статевих злочинів ми намагаємось знайти специфічні закономірності і надати необхідні рекомендації, спрямовані на зниження особливостей і ролей віктимності.

Розглянуто дві групи неповнолітніх потерпілих від статевих злочинів і відповідно до кожної надано рекомендації, які допоможуть уникнути віктимогенних ситуацій.

Підвищення віктимологічної культури суспільства, розвиток віктимологічного мислення дозволяє людям самостійно розробляти достатньо ефективні засоби захисту від злочинців.

Ключові слова: віктимність, неповнолітні потерпілі, статеві злочини, виховання, індивідуальна профілактика.

Статеві злочини щодо неповнолітніх представляють підвищену суспільну небезпеку. Тому віктимологічні аспекти індивідуально профілактики відносно неповнолітніх потерпілих від статевих злочинів є вкрай важливими і актуальними.

До вагомих досліджень цього напрямку віднесено праці таких вчених, як: Ю. В. Александрова, Ю. М. Антоняна, Б. А. Блиндера, Л. Л. Гоголевої, А. І. Долгової, О. М. Джужи, А. Н. Ігнатова, В. О. Глушкова, Н. Ф. Кузнецової, Д. В. Рівмана,

І. К. Туркевич та інших дослідників.

Індивідуальна віктимологічна профілактика – це комплекс заходів, які спрямовані на виявлення осіб, що, судячи з їх поведінки або сукупності особистісних якостей, можуть з найбільшою вірогідністю стати жертвами злочинців, позитивний вплив на них і забезпечення їх безпеки [1, с. 267].

Це загальне визначення індивідуальної віктимологічної профілактики. Зрозуміло, що по окремих складах злочинів вона має свою специфіку. Тим більше коли мова йде про неповнолітніх потерпілих від статевих злочинів.

Неповнолітніх потерпілих від статевих злочинів можна розділити на дві групи. Переважна більшість неповнолітніх потерпілих від статевих злочинів в цілому позитивно характеризуються, але вчиненню проти них злочинів сприяла певна необачність в знайомствах, знаходження в пізній час на вулиці та інші фактори. Зрозуміло, що такі неповнолітні потребують певного індивідуального впливу, але їх поведінка в цілому не є такою, щоб привернути до себе увагу працівників кримінальної міліції у справах неповнолітніх та інших правоохоронних органів для здійснення індивідуальної профілактики, зокрема взяття на профілактичний облік та здійснення цілеспрямованого індивідуального впливу. Нажаль, це проблема не знайшла належного відображення в юридичній літературі, оскільки в більшій мірі зверталась увага на явну негативну поведінку потерпілих і в зв'язку з цим надаються відповідні рекомендації.

На нашу думку, індивідуальну роботу з неповнолітніми, які проявляють вище наведені зразки поведінки, повинні проводити в першу чергу батьки чи особи, що їх замінюють та вчителі або. Але для цього вони повинні бути зорієнтовані на таку діяльність і крім цього вміло її проводити з урахуванням психологічних особливостей підлітків. Звернути ж увагу батьків та вчителів на цей аспект повинні спеціалізовані суб'єкти профілактики: співробітники кримінальної міліції у справах неповнолітніх, служби у справах неповнолітніх, слідчі, судді в процесі здійснення загальної профілактики. Думається, що допомогу у визначенні підходу до кожного підлітка повинні надавати психологи, які працюють в навчальних закладах та в центрах соціальних служб для молоді. Індивідуальна робота в загальному напрямку може підкріплюватись цілеспрямованим статевим вихованням неповнолітніх, а також демонстрацією підліткам спеціальних фільмів, де висвітлюються рекомендації з приводу того, як себе вести, щоб не стати потерпілим. Такі фільми, до речі, можуть готуватись на базі місцевого матеріалу з допомогою органів внутрішніх справ. На нашу думку, доцільно в курсі “Основи права”, що викладається в старших класах загальноосвітніх шкіл передбачити спеціальну тему “Як себе вести, щоб не стати потерпілим від злочину”. В цій темі спеціально крім інших напрямів, передбачити виклад матеріалу, спрямованого на попередження віктимної поведінки потерпілих. Крім цього, як рекомендується в літературі, спеціально викладати курс “Основи статевого виховання” в старших класах загальноосвітніх шкіл, а в педагогічних вузах ввести спецкурс “Статеве виховання дітей і підлітків, як превентивний засіб сексуальних зловживань” [2, с. 45].

Таке поєднання індивідуальної і загальної профілактики повинно призвести до позитивних наслідків. Але слід зазначити, що успіх в цій роботі можливий лише за умови, що батьки прагнуть гарно виховати своїх дітей, позитивно характеризуються,

створюють сприятливі умови для виховання.

До речі, в роботах, які присвячені виховним функціям сім'ї серед інших функцій, окремо виділяється сексуальна, яка полягає в регуляції нормативів сексуальної поведінки, формування та передача сексуальної культури, забезпечення сексуального здоров'я членів суспільства [3, с. 9-10].

Вказана функція виконується далеко не всіма батькам. Діти, які стали жертвами від статевих злочинів в більшій мірі виховувались в проблемних сім'ях, однією матір'ю, в сім'ях, де батьки занадто перевантажені роботою і фактично втратили довірливі стосунки з дітьми. За таких умов батьки не завжди спроможні впливати на дітей. Та вони не завжди і мають достатньо педагогічних знань для виконання вказаної функції. В таких випадках на допомогу родинам повинні прийти педагоги шкіл, психологи. Саме вони можуть підказати батькам, які психологічні і педагогічні прийоми, з урахуванням особливостей тої чи іншої родини і підлітка, слід застосовувати в даному конкретному випадку.

Але нажаль, значна частина педагогів не вважають, що виховна робота і зокрема в напрямку, який досліджується нами, входить до їх обов'язків. За такими особами працівники служб у справах неповнолітніх, кримінальної міліції у справах неповнолітніх та інші суб'єкти профілактики повинні проводити відповідну роботу, звертаючи їх увагу на положення, викладені в Законі України "Про освіту" [4].

Інша категорія неповнолітніх потерпілих, на відміну від наведеної вище першої групи, є нерозбірлива в знайомствах, що сприяло вчиненню проти них статевих злочинів. Зрозуміло, що така поведінка неповнолітніх сама по собі, без вчинення проти таких осіб злочинів, повинна завчасно привернути увагу працівників кримінальної міліції у справах неповнолітніх, дільничних інспекторів міліції тощо. Якщо стосовно таких осіб є юридичні підстави для взяття їх на профілактичний облік, то доцільно це зробити. Але саме головне в роботі з такими особами полягає у постійному наполегливому впливі на них з метою нейтралізації їх негативних поглядів, звичок, зокрема схильності до пияцтва, наркотиків. Це можуть бути бесіди з такими підлітками. Паралельно з цим, не менше значення має вплив на оточуюче підлітка середовище. В цьому аспекті важливо, перш за все, сприяти нормалізації відносин в родині у разі, коли в даній сфері виникли проблеми. У випадках, коли підліток знаходиться під негативним впливом групи, особливо старших за віком, необхідно впливати і на це оточення. В залежності від специфіки такого оточення і міцності зв'язків неповнолітнього з ним позитивно оцінюються такі заходи: вилучення підлітка з під впливу такого оточення і включення його в інше середовище, друзів по навчанню, по спортивній роботі тощо. Інколи практикується робота і з групою підлітків, до якої звик неповнолітній і важко його переключити на інше середовище. В цих випадках виховний вплив здійснюється на всю таку групу і особливо на її лідера.

Складною є робота з тими неповнолітніми, які живуть в сім'ях, що не тільки в позитивному плані не виховують своїх дітей, а навпаки – є осередком насильства, пияцтва, розпусти, вчинення різних правопорушень і злочинів. Такі сім'ї повинні завчасно виявлятися. Їх слід брати на профілактичний облік і проводити з ним певну роботу. Одночасно з цим неповнолітнім дітям з таких сімей повинна надаватися всіляка допомога – психологічна, крім цього їх в першу чергу слід залучати до гуртків за інтересами, розвивати їх здібності, спрямовувати на обрання вірного шляху в житті.

В разі, якщо сім'ю в цілому не вдається переорієнтувати на зміну своєї негативної поведінки і подальше перебування неповнолітнього в такій родині шкідливо, як крайній вихід з цього становища – слід позбавляти батьків батьківських прав. Але цей шлях повинен мати місце у виключних випадках.

Отже профілактика у родині, в аспекті, який нами розглядається, повинна здійснюватись у відношенні до тих її членів, хто вчиняє насильство. Якщо ж діти в таких сім'ях мають відхилення в поведінці, то це слід розглядати як підставу для певного реагування кримінальної міліції у справах неповнолітніх, служби у справах неповнолітніх, але не в аспекті віктимної поведінки жертви, що провокує вчинення проти неї сексуального насильства в родині.

Будь-яка індивідуальна профілактична робота повинна підкріплюватись залученням дітей до спорту, гуртків за інтересами тощо. Їх вільний час повинен бути зайнятим корисними, цікавими справами.

В особливій небезпеці від статевих злочинів знаходяться безпритульні діти. Серед яких відмічається найбільша латентність даної категорії злочинів.

Робота з віктимологічного попередження статевих злочинів має конкретний характер і особистісну спрямованість. Вона є частиною роботи сім'ї, школи, значна роль відводиться правовому вихованню.

Основна мета правового виховання полягає в тому, щоб на основі загального уявлення про право, закон, шляхом впливу на інтелектуальну, емоційну і вольову сферу свідомості у кожній молодій людині виробити внутрішню позицію, що характеризується такими чинниками: правильною правовою орієнтацією і поважним ставленням до закону та переконанням, що закон охороняє їх особисті права і інтереси, знання того, як необхідно вести себе при вчиненні злочину, до кого звертатись тощо.

Як відомо, жертвами злочинів можуть стати не тільки особи, що є носіями того чи іншого виду віктимності. Піддатись зазіханню може й абсолютно не віктимна людина. Але результат зазіхання буде істотно залежати від того, як вона сприйняла кримінальну ситуацію і яку при цьому обрала лінію поведінки. Тому, на наш погляд, зміст і ступінь опору жертви включається й у поняття віктимізації і віктимності [5, с. 68-69].

На нашу думку, необхідно розширити напрями дій суб'єктів індивідуальної профілактичної роботи. Включити до неї віктимологічні аспекти. Важлива і взаємодія суб'єктів. Найбільш розповсюдженими формами взаємодії суб'єктів профілактики є: взаємна інформація про стан злочинності у сфері захисту прав і законних інтересів неповнолітніх; проведення спільного аналізу діяльності у цій сфері; спільне планування окремих найбільш важливих напрямків попереджувальної діяльності у статевих злочинах, які вчиняються щодо неповнолітніх, а також спільна робота правоохоронних органів з державними і громадськими організаціями.

Рекомендації віктимологів спрямовані на зниження особливостей і ролей віктимності. Надані вище рекомендації допоможуть уникнути віктимогенних ситуацій. Підвищення віктимологічної культури суспільства, розвиток віктимологічного мислення дозволяє людям самостійно розробляти достатньо ефективні засоби захисту від злочинців. Віктимологічна профілактика дозволяє не тільки зменшити кількість злочинів, але і знизити їх суспільну небезпеку, зменшити негативні наслідки статевих злочинів.

Використані джерела:

1. Ривман Д. В. Криминальная виктимология / Д. В. Ривман. – СПб. : Питер, 2002. – 304 с.
2. Правова психологія : навчальний посібник. – Х. : Основа, 1996. – 184 с.
3. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах: тематична Державна доповідь про становище сімей в Україні за підсумками 2001 року. – К. : Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2002. – 144 с.
4. Закон України "Про освіту" Закон України від 23.05.1991 р. № 1060 – XII // Бюлетень законодавства та юридичної практики України. – 1999. – № 9. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – С. 13-31.
5. Рыбальская В. Я. О виктимологической направленности профилактики преступности несовершеннолетних / В. Я. Рыбальская // Виктимология и профилактика правонарушений. – М., 1979. – С. 68-69.

Косенко С. С. Виктимологические аспекты индивидуальной профилактики относительно несовершеннолетних потерпевших от половых преступлений

Изучая поведение несовершеннолетних потерпевших от половых преступлений мы пытаемся найти специфические закономерности и предоставить необходимые рекомендации, направленные на снижение особенностей и роли виктимности.

Рассмотрено две группы несовершеннолетних потерпевших от половых преступлений и соответственно к каждой из них предоставлено рекомендации, которые помогут избежать виктимогенной ситуации.

Повышение виктимологической культуры общества, развитие виктимологического мышления позволяет каждому человеку самостоятельно разрабатывать достаточно эффективные способы защиты от преступников.

Ключевые слова: *виктимность, несовершеннолетние потерпевшие, половые преступления, воспитание, индивидуальная профилактика.*

Kosenko S. Victimological aspects of individual prevention relatively minor victims of sex crimes.

Studying the behavior of juvenile victim of sexual crimes, we try to find specific patterns and to provide recommendations aimed at reducing features and the role of victimization.

Considered two groups of juvenile victims of sexual crimes and thus to each of them provided recommendations that will help to avoid victimizing situation.

Increase victimological culture society, development victimological thinking allows each person to develop efficient ways to protect against criminals.

Keywords: *victimization, juvenile victims, sex crimes, education, individual prevention.*

УДК 351.862.22

Кулакова Н. В.
Національна академія внутрішніх справ

**ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ
НА ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ**

В статті досліджуються причини та умови злочинів, що посягають на об'єкти культурної спадщини; проаналізовано тенденції злочинів та проблеми охорони об'єктів культурної спадщини в Україні; аналізується законодавство, яким передбачається та гарантується охорона культурної спадщини.

Ключові слова: *культурне надбання, культурна спадщина, культурні цінності, охорона культурної спадщини, об'єкти охорони культурної спадщини, причини та умови злочинів.*